
Ustroń, 19 sierpnia 2020

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Skalskiej,
pt. *Postrzeżenie własnej autonomii a zasoby radzenia sobie u studentów z*
niepełnosprawnością ruchową,
przygotowanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Stanisławy Byry, prof. UMCS

Wprowadzenie

Tematyka przedłożonej do recenzji pracy wpisuje się w szeroki nurt badań nad sytuacją psychospołeczną studentów z niepełnosprawnością. Podjęte zagadnienia zasobów radzenia sobie (szczególnie w sytuacjach trudnych) oraz autonomii należą do stosunkowo często eksplorowanych kategorii w badaniach odnoszonych do osób z niepełnosprawnością (zwłaszcza na gruncie psychologii i pedagogiki specjalnej). Niemniej jednak trudno uznać temat ten za wyczerpany, a w aspekcie rozpatrywanego przez Autorkę dysertacji związku, osadzonego w kontekście realizacji zadań związanych ze studiowaniem, postrzegam go jako oryginalny. Ponadto warto również dodać, że zachodzące zmiany społeczne i edukacyjne (w tym także te związane z przeobrażaniem się warunków studiowania oraz oczekiwań społecznych wobec szkół wyższych) sprzyjają podejmowaniu kolejnych wyzwań badawczych służących weryfikowaniu uprzednio zebranej wiedzy, a także generowaniu nowatorskich koncepcji wspierających autonomię studentów z niepełnosprawnością ruchową.

Koncepcja badań została osadzona w paradygmacie pozytywistycznym, a projekt badawczy został zrealizowany przy użyciu metody sondażu diagnostycznego, z wykorzystaniem licznych narzędzi w postaci kwestionariuszy i skal.

Rozprawa posiada układ typowy dla prac o charakterze empirycznym. Na strukturę dysertacji składa się osiem rozdziałów. Całość została zawarta (włączając aneks) na 451 stronach.

Oceniając pracę najpierw odniosę się do kwestii ogólnych – wartości podjętego tematu oraz struktury dysertacji, w dalszej części skupię się na zagadnieniach szczegółowych.

1. Uwagi wstępne

Podstawowym zamierzeniem badawczym mgr Katarzyny Skalskiej jest określenie charakteru zależności między postrzeganiem własnej autonomii a zasobami radzenia sobie studentów z niepełnosprawnością ruchową (s. 177). Tak zakreślony cel (oraz ściśle z nim związany temat pracy) postrzegam jako jednocześnie interesujący poznawczo oraz ważny dla praktyki pedagogicznej. Chociaż Doktorantka zdecydowanie skupia się realizacji celu poznawczo-teoretycznego to jednak jest on mocno zakorzeniony w codzienności szkoły wyższej, zatem trudno nie docenić jego praktycznych implikacji. Dopelnieniem aspektu praktycznego rozprawy jest model działań w środowisku akademickim wspierający autonomię omawianej grupy studentów. Włączeniu tych dwóch perspektyw (teoretycznej i praktycznej) dostrzegam pierwszy walor rozprawy.

Kolejny – to próba zbadania związku postrzegania własnej autonomii z zasobami radzenia sobie grupy studentów z niepełnosprawnością ruchową. Wprawdzie wspomniałem we wstępie, że kategorie autonomii i radzenia sobie osób z niepełnosprawnością były w przeszłości przedmiotem wielu dociekań badawczych i rozpraw teoretycznych, ale zamysł zbadania ich związku oceniam jako oryginalny i wypełniający lukę w wiedzy na temat studentów i studiowania omawianej grupy osób. Na marginesie tej uwagi dodam jeszcze, że sama kategoria autonomii studentów z niepełnosprawnością ruchową także nie doczekała się jeszcze szczególnego zainteresowania rodzimych badaczy skutkującej szerszym, interdyscyplinarnym opracowaniem.

Na pozytywną uwagę zasługuje również kompilacja wiedzy pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej (w przypadku analizy pojęcia autonomii również filozoficznej), co pozwala Autorce na interdyscyplinarny ogląd problemu i konstrukcji projektu badawczego oraz jego (m.in. realizacji w zakresie wyjaśniania zebranych danych).

Ostatnim z wymienianych przeze mnie walorów rozprawy jest jej przejrzystość. Dotyczy ona struktury oraz współmierności ontologicznej i metodologicznej.

W związku z tym pozytywnie oceniam temat pracy oraz zamysł koncepcji badawczej. W mojej ocenie Doktorantka podjęła się realizacji projektu oryginalnego i wartościowego poznawczo. Dostrzegam w nim także pożytek dla codziennej praktyki edukacyjnej, szczególnie w zakresie optymalizacji strategii studiowania osób z niepełnosprawnością ruchową.

Rozprawa posiada logiczny układ. Trzy pierwsze rozdziały stanowią teoretyczny zarys pola badawczego, czwarty – opis koncepcji badawczej. W kolejnych rozdziałach Autorka zawarła prezentację i analizę zebranych danych oraz próby ich wyjaśniania. Rozdział ósmy obejmuje podsumowanie wyników badań własnych oraz dodatkowe informacje na temat ograniczeń prowadzonych badań, a także wspomniany już model działań w środowisku akademickim wspierający autonomię omawianej grupy studentów.

Całość pracy zamykają zakończenie, niezwykle bogata bibliografia (ss. 367-429) oraz obszerna prezentacja narzędzi badawczych.

2. Teoretyczne podstawy badań

W obrębie teoretycznych podstaw badań własnych Autorka wyróżniła trzy rozdziały. Pierwszy obejmuje przegląd problematyki związanej ze studiowaniem osób z niepełnosprawnością. Rozdział ten otwiera charakterystyka okresu wczesnej dorosłości, następnie Autorka charakteryzuje rozwój osób z niepełnosprawnością w kontekście zadań okresu wczesnej dorosłości, po czym dostarcza podstawowych informacji na temat psychospołecznego funkcjonowania studentów z niepełnosprawnością, zwiększania dostępu do edukacji omawianej grupy osób, barier w edukacji wyższej oraz dostosowania uczelni wyższych do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Rozdział drugi został poświęcony autonomii – rozpoczyna go charakterystyka tego pojęcia dokonana na gruncie różnych dyscyplin naukowych. Na kolejnych stronach Doktorantka dokonuje przeglądu problematyki autonomii w obszarze pedagogiki specjalnej, następnie kontynuuje jej charakterystykę w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością ruchową. Rozdział trzeci obejmuje problematykę wybranych zasobów radzenia sobie. Znajdujemy w nim ich ogólną charakterystykę, przegląd wybranych zasobów oraz odniesienie tej problematyki do studentów z niepełnosprawnością ruchową.

Pomijam dokładną charakterystykę treści tej części pracy, natomiast skupiam się na wyrażeniu ogólnej opinii na jej temat.

Generalnie pozytywnie oceniam strukturę i dobór treści tej części. Przyjmuje ona postać przeglądu zagadnień składowych problematyki badawczej tworząc kompetentny zarys pola badawczego (studiowanie osób z niepełnosprawnością ruchową, autonomia, zasoby radzenia sobie). Wnikliwa analiza zachęca jednak do sformułowania drobnych wątpliwości zachęcających do polemiki.

Pierwsza z nich dotyczy braku pewności przyjętej koncepcji niepełnosprawności. We wstępie Autorka zaznacza, że „cel badawczy pracy został osadzony w paradygmacie biopsychospołecznym [...]” s. 10. Pomijam w tym miejscu polemikę na ile koncepcję (lub model – takiego pojęcia Autorka używa wielokrotnie w pracy, np. s. 308; 362) biopsychospołeczną niepełnosprawności można traktować jako paradygmat i przyjmuję, że jest to wiodący sposób myślenia w rozprawie o niepełnosprawności – to nie budzi wątpliwości. Natomiast w podrozdziale 1.2. Autorka prezentuje skrótowo (aczkolwiek rzeczowo) trzy koncepcje niepełnosprawności: strefy utraconego rozwoju, koncepcję rozwojową oraz niepełnosprawności ujmowanej jako samoorganizujący się system. Wszystkie one wpisują się w przyjęty biopsychospołeczny sposób postrzegania niepełnosprawności, trudno jednak wywnioskować z treści czy Autorka uznaje jedną z nich jako wiodącą, czy być może sankcjonuje ich kompilację? Dodam, że Badaczka dokonuje dojrzałego podsumowania przywołanych koncepcji, które w pewnym stopniu można traktować jako uogólnienie koncepcyjne. Jest to wątpliwość o tyle istotna, że niesie ze sobą konsekwencję dla wyjaśniania zebranych w pracy danych. Zapewne w trakcie obrony rozprawy Doktorantka rozwieje moje wątpliwości w tym zakresie.

Druga wątpliwość dotyczy struktury. W przyjętym porządku punktem wyjścia dyskusji Autorka uczyniła problematykę studiowania badanej grupy. Uznaję ten wybór za zasadny. Należy jednak wspomnieć, że rozdział ten słusznie zawiera charakterystyki: okresu wczesnej dorosłości, rozwoju osób z niepełnosprawnością oraz psychospołecznego funkcjonowania studentów z niepełnosprawnością. Natomiast charakterystykę niepełnosprawności ruchowej znajdujemy dopiero w rozdziale drugim przy okazji dyskusji o autonomii osób z niepełnosprawnością. Sądzę, że ten podrozdział można było ulokować przed podrozdziałem 1.3.

Trzecia wątpliwość wyraża się w pewnym niedostatku. Dotyczy on braku zakończenia tej części pracy. Nie mam na myśli tradycyjnego podsumowania, ale raczej syntezę służącą wykazaniu możliwych luk w literaturze (po części informacje te znajdują się w rozproszonej formie w poszczególnych podrozdziałach). Synteza ta byłaby trafnym umotywowaniem podjęcia prowadzonych badań, a zarazem próbą zakreślenia quasi modelu

ujmującego związku badanych kategorii. Częściowo niedosyt ten znosi niezwykle kompetentna i obszerna analiza badań nad różnymi aspektami studiowania osób z niepełnosprawnościami ulokowana w części metodologicznej. Niemniej jednak pisząc o niedostatku zakończenia mam na myśli teoretyczne „umocowanie” luki w obszarze wiedzy, której generowaniu służą badania Autorki.

Uwagi te traktuję więc jako głos w dyskusji, a nie wskazanie błędu i podkreślam, że nie powinny przesłonić walorów tej części pracy. Przede wszystkim, mimo drobnej wątpliwości, pozytywnie oceniam jej strukturę. Poszczególne rozdziały tworzą logiczną całość.

Na szczególną uwagę zasługują niebywale bogate i trafne odwołania do literatury. Mgr Katarzyna Skalska nie tylko dysponuje ogromną wiedzą w podjętym temacie, ale także umiejętnie wykorzystuje ją w problematyzowaniu omawianych zagadnień. Doceniam umiejętność syntezy, trafne wyprowadzania wniosków oraz logiczne łączenie omawianych kategorii. Dzięki temu omawiana część nie jest tylko przeglądem stanowisk, koncepcji czy idei, ale stanowi autentyczne koherentne tło badań. Jest więc trafnie stworzonym narzędziem do analizy (wyjaśniania) zebranego materiału badawczego.

Podsumowując – dostrzegam dojrzałość Doktorantki w porządkowaniu wiedzy, ujmowania jej w szerszych systemach oraz znawstwo tematu od strony merytorycznej i praktycznej. Pod względem merytorycznym część ta nie budzi zastrzeżeń. Tworzy koherentne i przejrzyste tło badań własnych. Generalnie spełnia ona zadania przypisywane teoretycznym podstawom w badaniach empirycznych.

3. Metodologia badań

Koncepcję badań własnych została zaprezentowana w rozdziale czwartym. Otwiera go uzasadnienie podjętej problematyki, w którym Doktorantka prezentuje niezwykle obszerny przegląd tematyki badawczej dotyczącej kształcenia studentów. Na jego podstawie Autorka formułuje tezę o braku badań w podjętym przez siebie obszarze. Warto podkreślić, że w przeglądzie tym zostało przywołanych ponad sto prac badawczych.

W kolejnym podrozdziale znajdujemy cel badań, problemy oraz hipotezy. O celu (jego wartości poznawczej) wspomniałem już wcześniej. W tym miejscu dodam, że odzwierciedla on poznawczy aspekt pracy, natomiast zabrakło celu praktyczno-wdrożeniowego, który także został zrealizowany w postaci opracowania modelu działań w środowisku akademickim (zob. rozdz. 8.7).

Problem główny został sformułowany w postaci pytania: Czy istnieje, a jeśli tak, to jaka jest zależność między postrzeganiem własnej autonomii a zasobami radzenia sobie u studentów z niepełnosprawnością ruchową? (s. 178). Zdaję sobie sprawę, że pytania badawcze rozpoczynające się od „czy, a jeśli tak to...” mają swoją tradycję i występują w wielu projektach badawczych formułowanych na gruncie nauk społecznych. Sądzę jednak, że taka formuła zbyt często komplikuje pytanie. Wszak na pytanie jaka jest zależność między ... - także można odpowiedzieć, że żadna i w efekcie zanegować istnienie związku bez potrzeby formułowania wstępnej wersji pytania rozpoczynającego się od partykuły „czy”. Analogiczną uwagę można sformułować do dwóch ostatnich pytań szczegółowych.

Problem główny pozostaje w logicznym związku z celem oraz tematem pracy. Został on uszczegółowiony ośmioma pytaniami. Pozytywnie oceniam ich konstrukcję, spójność oraz wartość poznawczą. Dodam, że ich treść została wyprowadzona z koncepcji teoretycznych prezentowanych w pierwszej części pracy – co opiniuję zdecydowanie pozytywnie.

Słusznie Autorka formułuje hipotezy tylko do pytań ujmujących związku, co trafnie motywuje w pracy. Sformułowane hipotezy zostały ugruntowane odesłaniami do analogicznych lub pokrewnych badań oraz opracowań teoretycznych. Pragnę podkreślić, że uzasadnienie hipotez zasługuje na szczególne uznanie. Dodam jeszcze, że niestety nie jest to praktyka powszechna w rozprawach doktorskich z zakresu pedagogiki specjalnej.

Kolejny podrozdział dotyczy zmiennych i ich wskaźników. Jako główną zmienną zależną Autorka trafnie przyjęła postrzeganie własnej wartości. Natomiast zmienną niezależną określiła jako radzenie sobie i zasoby radzenia. Wspomnę, że w problemie głównym Doktorantka pisze tylko o zasobach radzenia sobie. Można zatem wyrazić wątpliwość co do tak sformułowanej zmiennej niezależnej. Niemniej jednak poniżej znajdujemy przekonujące uzasadnienie merytoryczne takiej formuły omawianej zmiennej. W dalszej części zostało zaprezentowane – poprawnie skonstruowane – tabelaryczne zestawienie zmiennych szczegółowych, ich wskaźników oraz użytkowanych narzędzi badawczych. Dopełnieniem informacji o zmiennych jest stwierdzenie, że w badaniach kontrolowano także zmienne socjodemograficzne i te związane z niepełnosprawnością. Zabrakło jednak informacji jakie to zmienne socjodemograficzne oraz jakie są ich wskaźniki. Chociaż ich identyfikacja w części empirycznej nie nastręcza trudności to zapewne można było dokładnie sprecyzować je również w tym miejscu.

Czwarty podrozdział zawiera informację o metodach, technikach i narzędziach badawczych. Doktorantka deklaruje użycie metody sondażu diagnostycznego oraz techniki ankietowania. Do zbierania danych wykorzystywała aż osiem narzędzi (skale i kwestionariusze).

Ponieważ w literaturze przedmiotu znajdujemy rozbieżności w zakresie kwalifikowania m.in. skal, tekstów do techniki ankietowania uznaję ten zabieg jako poprawny. Na kolejnych kartach pracy Doktorantka kompetentnie charakteryzuje wykorzystane narzędzia badawcze. Ich dobór do realizacji celu badań nie budzi wątpliwości.

W kolejnych podrozdziałach znajdujemy opis organizacji i przebiegu badań oraz doboru grupy badanej. W badaniach przeprowadzonych w roku akademickim 2017 / 2018 uczestniczyło 128 studentów. Wiek badanych rozpościerał się między 19 a 52 rokiem życia. Można zatem powiedzieć, że przynajmniej część badanych wspomina okres wczesnej dorosłości miała już za sobą. Przypomnę jednak w części stricte koncepcyjnej Autorka nie łączy problemów badawczych z okresem wczesnej dorosłości, uczyniła to jedynie w pierwszej części pracy, uznaję więc tę rozpiętość wiekową jako dopuszczalną. Tym bardziej, że, jak zauważa Autorka, wymiar ten odzwierciedla faktyczny wiek populacji studentów. W dalszej kolejności znajdujemy dokładną charakterystykę badanej grupy ze względu na: płeć, miejsce pochodzenia, studiowania, realizowany kierunek studiów, rok studiów, stopień niepełnosprawności, dodatkowe schorzenia / niepełnosprawności, sposób poruszania się. To bardzo rzetelna i obszerna charakterystyka. Podrozdział zamyka teza o spełnianiu przez grupę badaną (ze względu na zróżnicowanie wymienionych wyżej cech) reprezentatywności populacji studentów z niepełnosprawnością ruchową. Trudno w pełni zgodzić się z tą tezą, ponieważ Autorka nie przytacza analogicznych danych dla populacji. Oczywiście rozumiem, że w większości dane te nie są dostępne. Niemniej jednak trudno mówić o reprezentatywności wyłącznie na podstawie stopnia zróżnicowania. Sądzę, że do przyjęcia (w badaniach takiej grupy) byłoby stwierdzenie, że osoby zostały zakwalifikowane do badań na podstawie dwóch kryteriów: orzeczonego stopnia niepełnosprawności w zakresie niepełnosprawności ruchowej, oraz bycia studentem. Natomiast liczebność grupy badanej (ponad 100 osób) pozwala na ostrożne uogólnianie wyników na populację studentów z niepełnosprawnością ruchową.

Rozdział zamyka informacja o trafnym, w moim przekonaniu, doborze statystycznych metod analizy danych.

Wyrażając opinię globalną koncepcji badawczej zaprezentowanej w rozdziale czwartym podkreślam, że jest ona spójna i zgodna z kanonami badań osadzonych w paradygmacie pozytywistycznym. Widoczny jest logiczny i merytoryczny związek tematu, celu, problemów badawczych. Zdecydowanie pozytywnie opiniuję uzasadnienia hipotez szczegółowych oraz przyjęty model zmiennych i wskaźników. Autorka trafnie dobrała szeroką gamę narzędzi badawczych. Dobór grupy i jej wielkość oceniam jako spełniający

kryteria tego typu badań. Postrzegam tę koncepcję jako poprawną i wartościową poznawczo. Generalnie więc wyrażam opinię zdecydowanie pozytywną na temat projektu badawczego.

4. Wyniki badań

W następstwie poprawnie skonstruowanej koncepcji badań nie może zaskakiwać, że Doktorantka uzyskała interesujące zbiory danych. Zostały one przedstawione w piątym, szóstym i siódmym – a podsumowane w ósmym – rozdziale rozprawy. Także i w przypadku treści tych rozdziałów pomijam dokładną charakterystykę treści koncentrując się na ocenie ogólnej.

Rozdział piąty zawiera prezentacje wyników badań postrzegania autonomii i zasobów radzenia sobie. W rozdziale szóstym znajdujemy prezentację zależności między zasobami radzenia sobie a postrzeganiem autonomii przez osoby badane. W rozdziale siódmym Autorka przedstawia dane na temat roli akceptacji niepełnosprawności w ustalaniu związków między zasobami radzenia sobie a postrzeganiem autonomii przez studentów z niepełnosprawnością ruchową. Generalnie struktura części empirycznej jest pochodną przedstawionej w części metodologicznej kompozycji problemów badawczych – pozytywnie opiniuję ten układ, jest logiczny, przejrzysty i sprzyja recepcji treści.

Prezentowane dane zostały zaprezentowane w licznych tabelach. Zostały kompetentnie statystycznie opracowane oraz omówione rzetelnie, a w rozdziale ósmym – co oceniam zdecydowanie pozytywnie – rozpatrzone w kontekście zbliżonych, czasem analogicznych badań oraz odniesione do teorii. To niewątpliwy walor pracy świadczący o dojrzałości naukowej Doktorantki – umiejętności osadzania wyników badań własnych w koncepcjach naukowych oraz generowaniu wartościowych uogólnień. Dodać należy, że analiza wyników badań dostarcza interesującej wiedzy i wypełnia wskazaną przez Autorkę w części metodologicznej lukę.

Uzupełniając pozytywną ocenę części empirycznej dodam, że mocną jej stroną jest ostatni rozdział – co podkreślam po raz wtóry. Ponadto w rozdziale tym Autorka w sposób dojrzały formułuje listę ograniczeń prezentowanych badań, odnosząc je m.in. do charakteru badań ilościowych, konstrukcji własnego projektu badawczego, doboru grupy badanej – co zachęca do kontynuacji badań z wykorzystaniem innych technik i narzędzi. Dzięki tej identyfikacji Kandydatka rysuje nie tylko potrzebę merytorycznych uzupełnień i kontynuacji projektu, ale także zakreśla drogę swojego rozwoju naukowego.

Na kolejnych stronach pracy znajdujemy interesujące implikacje poznawcze zakorzenione w kilku perspektywach. Słusznie Autorka rozpoczyna ich prezentację od nawiązania do perspektywy badawczej lokowanej w obszarze procesów inkluzji osób z niepełnosprawnością oraz funkcjonowania szkół wyższych w aspekcie ich dostosowania do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Inne – także trafnie zidentyfikowane perspektywy – m.in. dotyczą badań grupy studentów z niepełnosprawnością ruchową, autonomii w środowisku akademickim, działań ukierunkowanych na wyrównywanie szans. Kontynuacją tej problematyki jest model działań w środowisku akademickim wspierający autonomię studentów z niepełnosprawnością. Już wcześniej wspominałem, że jest on realizacją pominiętego celu praktyczno-wdrożeniowego. Pozytywnie oceniam podstawowe założenia i wartość praktyczną tego modelu. Jego konstrukcja świadczy o dobrej orientacji Doktorantki także w praktyce akademickiej. Sądzę, że może on stać się podstawą działań zmierzających do lepszego przygotowania uczelni (praktycznie we wszystkich zakresach) w zakresie podnoszenia jakości kształcenia studentów z niepełnosprawnością. Osobiście uwydatniłbym w modelu jeszcze kwestie technicznej „obsługi” studenta z niepełnosprawnością, nierzadko w praktyce stanowiącą wymierną barierę w dobrej organizacji jego studiowania. Innym zagadnieniem wartym uwagi jest również asystentura – szczególnie jej praktyczny wymiar. Rozumiem jednak, że ta kwestia mieści się w kategorii form wsparcia. Całość pracy zamyka kompetentne zakończenie, w którym Badaczka wskazuje najważniejsze wyniki swoich badań, ich konsekwencje dla rozwoju pedagogiki specjalnej, praktyki akademickiej oraz – co ważne – kreśli perspektywę dalszych dociekań empirycznych.

5. Ogólna ocena rozprawy

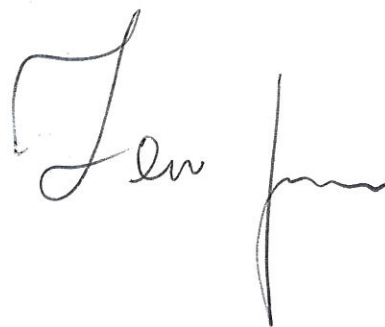
Wnikliwa analiza pracy pozwoliła już wcześniej odnieść się do jej części składowych. W tym miejscu pragnę wyrazić opinię globalną.

Problematykę rozprawy postrzegam jako wartościową poznawczo oraz przydatną dla praktyki. Wysoko oceniam teoretyczne podstawy badań ulokowane w trzech pierwszych rozdziałach. Treści te stanowią autentyczne tło przygotowanego projektu badawczego, a jednocześnie są pewnego rodzaju narzędziem umiejętnie wykorzystanym przez Doktorantkę w wyjaśnianiu danych zebranych w trakcie badań własnych. Kandydatka wykazała się świetną znajomością literatury (ogrom trafnie dobranych i przywołanych prac zasługuje na szczególne uznanie), umiejętnością jej systematyzowania, konstruowania uogólnień i wnioskowania.

Zdecydowanie pozytywnie oceniam cały projekt badań. Ukazuje on dojrzałość metodologiczną Doktorantki. Został przygotowany rzetelnie, jest spójny i logiczny. Wysoko oceniam dobór narzędzi badawczych. Pozwolił on na zebranie ogromnego i interesującego zbioru danych. Zostały one szczegółowo przedstawione i omówione w trzech rozdziałach – część tę również opiniuję jako wartościową, nie tylko pod względem poprawnej konstrukcji, ale również w aspekcie poznawczym. Ważnym dopełnieniem analiz teoretycznych są implikacje teoretyczne uzyskanej w toku badań wiedzy oraz opracowany model wspierania autonomii studentów. Ponadto praca została przygotowana rzetelnie pod względem językowym i edytorskim.

W związku z powyższym z pełnym przekonaniem rekomenduję pracę do wyróżnienia.

Biorąc pod uwagę poczynione uwagi stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Katarzyny Skalskiej, pt. *Postrzeganie własnej autonomii a zasoby radzenia sobie u studentów z niepełnosprawnością ruchową*, spełnia wymagania stawiane w obowiązujących przepisach rozprawom doktorskim i wnoszę na tej podstawie o dopuszczenie Jej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jen' followed by a stylized flourish.